

—Alexander Stagnell—Ambassadören—

Opålitlig sofist eller
fredsbevarande förhandlare?

År 427 f.v.t., kort efter att ett inbördeskrig brutit ut på Sicilien, tog sig Gorgias till Aten. Han gjorde detta för att, i egenskap av sändebud, söka stöd i försvaret av sin hemstad Leontini efter att det mäktigare Syrakusa hade gått till militärt angrepp.¹ Förutom att ha varit en viktig milstolpe i etablerandet av Gorgias ryktbarhet kan vi i denna resa se ett tidigt exempel på diplomatins och retorikens gemensamma historia. Inte nog med att Gorgias, såsom förste ambassadör på resan, med sin talekonst ska ha säkrat tjugo atenska krigsskepp till försvaret,² hans uppvisning inför folkförsamlingen gick också till historien för det sätt på vilket hans tal slog atenarna med häpnad och förundran.³ Och detta konststycke lyckades han med trots att han vid tidpunkten redan var en välkänd figur i den grekiska världen – då han bland annat hade skördat framgångar med sina tal under de olympiska spelen och fått Thessalierna att imitera hans uttryckssätt under föreställningen att de 'gorganiserade'.⁴

Ett annat välkänt exempel på denna tidiga relation mellan ambassadören och talekonsten finner vi cirka åttio år efter Gorgias resa till Aten, i de händelser som gått till historien som *Den falska ambassaden*. Denna rättegång följde på Demosthenes och Aeschines gemensamma försök att för atenarnas räkning mäkla fred med Makedoniens kung Filip II som hade inlett en militärkampanj mot Atens bundsförvanter i norra Grekland. Om Gorgias i Aten illustrerar höjdpunkten av retorikens kraft i ambassadöriella sammanhang – förmågan att med talet skapa allianser – exemplifierar Demosthenes och Aeschines dess tragiska motsats. Skälet till att vi överhuvudtaget känner till denna resa är inte de välformulerade tal som framfördes till Filip, fulla med hopp om fred och samexistens, utan att Demosthenes, vid hemkomsten, anklagade sin kollega för att vara korrumpierad och för att ha agerat med syfte att genom

fredsfördraget underminera atenarna. Redan i antikens Grekland ser vi därmed hur det formuleras en misstänksamhet mot ambassadören som består än i dag, och som därmed inte bara potentiellt sammanfogar antikens sändebud med samtida exempel på korrupta diplomater, utan som dessutom knyter denna förmodade typ till en välkänd, och mer generell, kritik av talaren. Ambassadören beskrivs således å ena sidan som en vältalare som besitter (åtminstone) intentionen att bringa fred och välstånd åt den *politeía* som representeras, och å den andra som en lismare och ordvrängare vars främsta intresse ligger i att förverkliga sin egen dolda agenda (eller, i värsta fall motpartens dito) snarare än suveränens. Det går alltså att hävda att likt hur den inhemska politiken i en demokrati sedan antiken har hotats av demagoger och folkförledare, hotas också dess internationella motsvarighet av vad Rousseau skulle komma att kalla ”hovets sofist”.⁵

Denna artikel tar sig an en fråga som konfronterar oss i framställningar av den typ jag åtminstone inledningsvis kommer att kalla för ambassadören. Erfar vi, i spänningen mellan å ena sidan Gorgias och å den andra Aeschines och Demosthenes, ett hot som inte bara är oundvikligt, utan också typiskt för denna figur? Utgör det att han på samma gång framstår som den figur som förmår typifiera det effektfulla intrycket – såsom Gorgias inför den atenska församlingen – likväl som den oavsiktliga skadan – likt hur Demosthenes och Aeschines fredsavtal med Filip i efterhand visade sig utgöra början på slutet för den atenska demokratin – ett bevis på att vi här har att göra med en typ? Och kan vi, med utgångspunkt i typen, tänka diplomatins hela historia som uppbyggd kring denna i lika hög grad misstrodda som hyllade figur?

Har kärt barn många namn?

Det finns i dag, inte minst inom den statsvetenskapligt inriktade diplomatiforskningen, en förhållandevis stark föreställning om att diplomatin är en praktik lika gammal som det mänskliga samhället. Denna uppfattning baseras på en mytisk berättelse om hur primitiva stammar, under ett magiskt ögonblick vid historiens början, valde att förhandla med, i stället för att slå ihjäl, sina grannar. Och i detta ögonblick uppstod sändebudet. Denna myt grundar sig, i sin tur, på ett naturrättstänkande av hobbesianskt snitt, där människan i sitt naturliga tillstånd lever i ett allas krig mot alla vilket bara kan upphävas i och genom upprättandet av statens suveränitet. Men med statens eller stammens upprättande överförs naturtillståndet från relationen mellan individer till relationen mellan grupper och sammanslutningar, och där samma kontraintuitiva (och institutionaliserande) handling måste till för att få ett slut på det naturliga våldet. Och det är denna handling som kallas diplomati.⁶

Ett annat, om än i dag inte lika inflytelserikt, perspektiv hävdar att diplomatin är en uppfinning knuten till uppkomsten av nationalstatssystemet. Detta innebär därmed att diplomatin och staten ska finna ett gemensamt ursprung i renässansens italienska stadsstater och nå en fulländad form någon gång under perioden mellan den westfaliska freden och Wienkongressen.⁷ Även här reproduceras samma föreställning om att diplomatin uppstår i en situation av allas krig mot alla, men med skillnaden att den egentliga diplomatin endast kan uppstå då ingen övergripande suveränitet (kejsare, påve, etcetera) besitter den nödvändiga auktoritet som möjliggör kontroll och reglering av interaktionen mellan olika samhällsammanslutningar. Även om det inom denna tradition, som framför allt var inflytelserik under första halvan av nittonhundratalet,

ibland har talats om en diplomatins förhistoria,⁸ har kritiken ofta fokuserat på hur denna förståelse präglats av eurocentrism och en överdriven upptagenhet vid nationalstaten, vilket har lett till att andra former av internationella relationer uttraderats från diplomatins historia.⁹ Jag har tidigare tagit mig an namngivandets problem i skrivandet av denna historia, och inte minst problemet med att ordet 'diplomati', som ett första begrepp för relationer mellan stater och andra samhällssammanslutningar, inte myntas förrän under tiden för den franska revolutionen.¹⁰ Därmed måste utredningen av ambassadörens eller diplomatens typ också ta sin utgångspunkt i, och samtidigt potentiellt problematisera, föreställningen om att diplomatin inte blir ett eget fält förrän under andra halvan av sjuttonhundratalet. För även om diplomatin som ett begreppsligt fält uppfinns där och då (och nästan omedelbart förses med en historia som sträcker sig tillbaka till antikens Grekland), är det ändå uppenbart att sändebudet såsom typ har en mycket längre historia. Att ställa frågan om denna typ innebär således att också ställa frågan huruvida det är här, i ambassadören, som vi kan gräva fram de rottrådar som i västs nedtecknade historia åtminstone sträcker sig från Gorgias och Demosthenes till våra samtida ambassadörer. Är det, med andra ord, möjligt för oss att fånga diplomatins historia inte genom begreppet, utan genom att beskriva det typiska sändebudet?

Den som letar i översättningar av antika texter finner lätt otaliga ambassadörer. Samtidigt döljer sig där en rad olika begrepp. För även om vi talar om såväl Gorgias som Axel von Fersen och Håkan Juholt som ambassadörer är ordet så sent som på 1600-talet, åtminstone enligt Jean Hotman, fransk ambassadör och författare till handboken *L'ambassadeur*, "främmande och oigenkännbart" för franska öron.¹¹ Således, trots att franskans motsvarighet på latin, *ambasciator*, förekommer redan i medeltida lagtext, var begrepp som

orator och *legatus* långt in under renässansen mer vanligt förekommande när det skulle talas om sändebud. Under tiden innan den klassiska eran använde sig de grekiska kungarna i första hand av budbärare och härolder, vilka ofta betecknades med de utbytbara begreppen *ággelos* och *kērykeía*. Vissa har hävdats att dessa figurer åtnjöt mycket liten (om ens någon) agens: de meddelade blott suveränens budskap utan någon möjlighet till förhandling eller svar på motpartens frågor eller besked.¹² Det var först med demokratins spridning under den klassiska tiden som det blev vanligare med sändebud med rättigheten att inte bara själv välja hur suveränens budskap bäst skulle representeras, utan som också hade en viss frihet att själv tolka uppdraget och att förhandla med motparten. Dessa sändebud kallades främst för *presbeía*, ett ord som avletts från *présbus* ('gammal man' och 'ålderman' men också i adjektivform 'viktigare'). I motsats till dagens fasta sändebud skickades dessa typer ut för att lösa ett specifikt problem, något som gjorde att man ofta (men inte alltid) valde representanter som ansågs vara särskilt värtaliga, men också – som Demosthenes påpekar – pålitliga, med hög integritet och med god kunskap om det specifika uppdragets natur.¹³ Vid sidan av dessa sändebud brukar också den så kallade *próxenos* – en särskilt ärad och pålitlig främling bosatt i staden – lyftas fram som en viktig funktion i relationerna mellan stadsstater, eftersom han hade som uppgift att underlätta utbytet mellan sin födelsestad och den stad han hade gjort till sitt hem. Bland dem som i moderna översättningar ibland kallas för ambassadör finner vi dessutom *theōrós*, ett sändebud i religiösa ärenden.¹⁴ Till och med inom ramen för samma författarskap kan såväl en *legatus* som en *orator* bli till en ambassadör i modern språkdräkt.¹⁵ Ställd inför denna brokiga samling typer kan det vara frestande att resignerat konstatera att den typiske ambassadörens historia lider av samma

problem som diplomatins dito: att innan det finns ett begreppsligt fält är det svårt för en typisk företrädare att framträda inför oss. Samtidigt insisterar såväl statsvetare som historiker på att diplomatin (och därmed diplomaten) utgör en för samhället oundviklig praktik.¹⁶ Genom att studera den typ, och mer specifikt det problem som denna typ indexerar – det som vi med utgångspunkt i Demosthenes och Aeschines skulle kunna kalla den sanna och den falska ambassadens problem – är målet således att här inte bara fånga några av de brott och avgrundsdjupa sprickor som omöjliggör diplomatins historia, utan också att undersöka om det inte kan finnas någon rottråd som kan förklara den stabilitet som typen trots allt visat upp. För att besvara dessa frågor måste vi här ge oss i kast med texter där detta problem, så typiskt för sändebudet, framträder på ett för oss märkbart sätt. Av denna anledning kommer vi i mångt och mycket vända oss till föreskrifternas historia, till i första hand retorikmanualer och senare till handböcker i ambassadörens och diplomatens konst. Då antikens handböcker bjuder oss på relativt lite i form av ambassadöriella föreskrifter, kommer vi dessutom att titta på sändebudets problem såsom det framträder i Aeschines och Demosthenes rättegångstal.

Den gamle och stásis

Gorgias framstår, som nämnts, redan för de antika historikerna som ett högst framgångsrikt sändebud, mycket på grund av sin förmåga att 'gorganisera'. Givet detta, och tillsammans med en rad negativa kommentarer rörande grekiska ambassadörer från framför allt Tacitus, kan vi sluta oss till att sändebudet, åtminstone i den grekiska världen, var någon som framförde epideiktiska tal.¹⁷ Detta syns även senare, bland annat hos Menander Rhetor, som i sin genom-

gång av epideiktikens många undergenrer beskriver vad han kallar "ambassadörens tal [*presbeutikós*]". Han inleder med att skriva:

Om du tjänar som ambassadör för en stad som tröttnat på att strida, ska du säga just det som har föreskrivits i krontalet. Överallt ska du förstärka det som berör kejsarens människokärlek, och den medkänsla och det förbarmande han känner inför dem som ber honom om något, samt det "att guden sänt honom ned för att han är en beskyddare och barmhärtig och hur väl han gör människorna". Och närhelst du sagt något om hans mod i krig och något om fredens välsignelse, kommer du då till att nämna staden, vilken du tjänar som ambassadör.¹⁸

Vad vi möter i Menander Rhetors föreskrifter är således en ideal ambassadör, konstant medveten om hur kejsaren ska hyllas för att denne ska känna sig nödgad att gå med på ambassadörens framförda begäran. Samtidigt förmedlar också det fiktiva exemplet en universell föreställning om vad som utgör och möjliggör den mellanstatliga relationen: att gemensamma etiska värden kan skapa en solidaritet som sträcker sig bortom tillfälliga rivaliteter. Inom antikforskningen har detta kommit att kallas "släktskapsdiplomati [*kinship diplomacy*]", en praktik som har förts fram som det främsta kännetecknet för hur grekerna förhandlade med såväl varandra som med vissa icke-greker.¹⁹ Denna praktik går också att läsa in mellan raderna i Menander Rhetors föreskrifter, då hans exempel vilar på förväntningen att det finns en viss etik som ambassadören och kejsaren gemensamt delar och som den förstnämnda därmed kan bygga sin argumentation kring. Menander Rhetors mest centrala *topos* för hyllningen, kejsarens människokärlek [*filanthropías*], fungerar med andra ord som en allmän föreskrift, inte som blott en illustration

av en potentiell situation i vilken ambassadören av en händelse talar inför en kejsare känd för sin människokärlek. Referenserna till panhellenism, till ett gemensamt ursprung eller kopplingar till mytologins hjältar och gudar är också ymnigt förekommande i många av de reflektioner kring och exempel på relationer mellan olika *politeías* som återfinns i de antika texterna.²⁰

I detta uppstår ofta frågan huruvida sändebudet själv trodde på myterna och det gemensamma ursprunget som hänvisas till, eller om dessa hänvisningar bara var en del av en cynisk strategi. Med utgångspunkt i det som vi kan kalla typens problem, det vill säga frågan om den sanna och den falska ambassaden, framstår också denna fråga som högst relevant: Finner vi här ett första exempel på hur sändebudet – den kallhamrade förhandlaren – utmärker sig såsom typ? Dock faller det på sin egen orimlighet att ambassadören utgjorde en ensam cyniker i ett hav av godtrogna. Idén om att enbart sändebudet vore kapabel att, från en plats utanför kulturen, beräknande använda myterna för sin egen vinnings skull framstår som naiv. Tvärtom får vi antingen utgå ifrån att alla inblandade var medvetna om att uttalanden om gemensamma ursprung bara var en tom ritual (vilket rimligtvis bör leda till att vi tillskriver dem en minimal roll i det faktiska övertygandet), alternativt föreställa oss att dessa referenser grundade sig i en genuin tro på en ursprunglig gemenskap. Oavsett vilken position vi i slutändan intar i denna fråga – om det är rimligt eller ej att anta att grekerna faktisk trodde på sina myter – säger detta oss egentligen ingenting om denna typ, då ambassadören omöjligt kan ha skilt sig särskilt från gemene man i denna fråga.

Bortom frågan om cyniskt manipulerande eller genuin tro finns dock en annan intressant aspekt med den jämlikhet och gemensamma historia som sändebuden ofta hänvisar till. Föreställningen

om att alla hellener (samt de folk, likt perserna, som ansågs dela ett slags gudomligt ursprung) är underordnade en gemensam lag som reglerar interaktionen dem emellan, har sin motsvarighet i det för staden centrala begreppet *isonomía*, likheten inför lagen. Nicole Loraux beskriver hur Platon gör bruk av detta begrepp apropå amnestin som utfärdades efter det peloponnesiska kriget:

I *Menexenos*, anspelandes på 403 års amnesti, hyllar Platon atenarna för att de äntligen förmått att ”beblanda” sig med varandra i en familjär glädje, sprungen ur det reella släktskap som grundar rasens gemenskap (*tò homófyton*). Ty *homófyloi* är officiellt sett atenarna såsom varandes autochtona. Och genom detta släktskap, ur vilket han format ett broderskap, har Platon några sidor tidigare också härlett demokratins *isonomía*, det grekiska namnet för jämlikheten inför politiken [*le politique*].²¹

Men som Loraux redan noterat utgör denna likhet inför lagen i första hand ett ideal, och även om vi i dag är medvetna om dubbelheten hos begrepp som *agōn*, det faktum att det både betecknar ’församling’ och ’konflikt’ eller ’kamp’, ”består idealet i det enhälligt fattade beslutet, som om det, i det högljudda proklamerandet av *pólis* enhet, i allt handlade om att glömma, för ett ögonblick – det ögonblick som tillhör debatten, det vill säga församlingen – att staden av nödd delar sig.”²² Samma föreställning återfinns också i de inom retoriken ofta återkommande försöken att upprätta en dikotomi mellan retorik och våld, en spegelbild av försöket att fria en i grunden gemensamhetsskapande praktik²³ från all splittring genom att göra den senare till någonting sekundärt och därmed reversibelt.²⁴ Också Foucault pekar ut hur dessa föreställningar om en ursprunglig gemenskap uppstår som ett svar på det interna kriget:

Precis här [i Platons *Staten*] ser ni den berömda definitionen av den demokratiska jämlikheten som texterna som är välvilligt inställda till demokratin, alltid har påstått utgör själva grunden för den demokratiska stadsstaten. Det är här *isonomia* och *isegoria* som kännetecknar demokratin. Men medan de positiva definitionerna av demokratin framhåller denna jämlikhet som en sorts grundläggande struktur som givits stadsstaten av en nomotet, av en lagstiftare, eller i alla fall av en lagstiftning som har fått freden att råda i staden, så har vi här tvärtom en demokratisk jämlikhet som inte bara har uppnåtts genom krig, utan som fortsätter att bära spåren och tecknen av detta krig och denna konflikt inom sig [...].²⁵

Bakom talet om en naturlig gemenskap, ett delat ursprung i jorden eller i en 'grekiskhet', återvänder således konflikten på två nivåer, såväl *intra* som *extra muros*. Myten som ett sätt att dölja kriget. Det är detta faktum som också kräver det närmast maniska upprepan- det av förbindelsens konstituerande status, föreställningen om en enhet bortom oenighet. I Demosthenes och Aeschines ser vi således en annan form för hur det är möjligt att undvika splittringens erkännande: hänvisningen till typen. För problemet är inte enbart att Filip har utnyttjat förhandlingens saktfärdighet för att stärka sin egen position, utan att Aeschines, åtminstone om vi lyssnar till Demosthenes, först har förlett folkförsamlingen genom att tala till deras fåfänga och dessutom har lyckats tysta parrhesiasten Demosthenes som återvänt hem med obekväma sanningar om vad som krävs av atenarna för att besegra sin motståndare. I våra sam- tidiga kommentarer lyfts ofta fram en omfattande splittring mellan atenarna i just denna fråga: å ena sidan Demosthenes som ville bekämpa Filip militärt och, å den andra, de som likt Filokrates (och senare Aeschines) förordade att försöka sluta fred. Filokrates sida

gick slutligen vinnande ur den striden, vilket också är anledningen till att sändebud ens skickades till Pella. Samtidigt lyser denna splittring med sin frånvaro i såväl Demosthenes som Aeschines tal. Demosthenes framhåller till och med hur Aeschines till en början var för ett militärt ingripande, innan han, och hela det atenska folket, förletts att välja den fredliga vägen av falska rapporter från Makedonien.²⁶ Att sedan atenarna vägrat lyssna till Demosthenes illavarslande ord, och att Aeschines vägrat se sanningen om att fredsförhandlingarna var förgäves, berodde enbart på den senares lättkorrumperade natur. Det är därför Demosthenes ställer den retoriska frågan om inte Aeschines, på grund av dessa handlingar, är en sofist, på vilket han själv också svarar: "Jo, och av den lägsta sorten."²⁷ Det handlar, med andra ord, inte om en grundläggande splittring i staden, om potentiellt oförenliga begär, utan om en viss typ, som genom sitt sätt har sått split i stadens endräkt.

Det går naturligtvis att hävda att splittringens frånvaro i Demosthenes tal är ett strategiskt val, då hans sida redan hade förlorat omröstningen och att han därmed var i behov av att etablera en ny majoritet. Men samtidigt använder sig också Aeschines av precis samma argument: han förnekar att han någonsin skulle ha talat för krig, och hävdar i stället att det var Demosthenes som var den nu landsförvisade Filokrates mest ivrige anhängare. Att förneka splittringen framstår således som någonting mer utbrett än bara en enskild talares strategiska val. För det är inte bara i relationen till Filip som stadens splittring döljs genom utpekandet av en syndabock. Detta illustreras också i hur Aeschines, när han försöker bevisa sin kärlek till demokratin, presenterar en kort historia över några för Aten förödande krig. Här läggs återigen skulden genomgående på en individ eller en liten grupp som lyckats förleda folket och så split där det tidigare fanns en endräkt.²⁸ Inom demokratin

återfinns således samma typ som bland sändebuden: någon som genom förföriska ord bryter upp gemenskapen.

Att splittringen skulle kunna ha mer djupgående orsaker döljs således inte enbart inom ramen för demokratin, utan också på vad vi i dag skulle kalla den internationella arenan. Aeschines erbjuder dessutom ett ypperligt exempel på hur det till syvende och sist saknas den tydliga distinktion dem emellan som vi i dag tar för given. I sitt försvar väljer han bland annat att återberätta en del av sitt tal till Filip i vilket han försökt övertyga den makedonske kungen att besinna sig genom att påminna honom om att det är mycket tack vare atenarnas försyn som han fortsatt besitter sin tron.²⁹ Vissa kommentatorer har hävdad att också detta bara bör avfärdas som ett sofistiskt trick från Aeschines sida i ett försök att vinna den atenska befolkningens sympatier.³⁰ Samtidigt visar glidningen mellan interna och externa relationer, citerandet av ett diplomatiskt tal för inhemska syften, att vi inte kan förstå grekernas så kallade släktdiplomati som en praktik vilken, i likhet med vår moderna uppdelning i internationell och nationell politik, uteslutande hör till relationerna mellan folk, stadsstater eller kungadömen. Att framvisa en delad gemenskap var av precis samma vikt, oavsett om Aeschines talade med den makedonska kungen eller det egna folket i Aten, och det är därför samma argument kan användas i två helt olika situationer. Därmed kan vi inte heller fråga oss huruvida denna potentiellt sofistiska framställning av situationen var effektiv eller inte.³¹ Det handlar inte om att Aeschines med sitt tal antingen försöker bedra atenarna, Filip eller bådadera. Rimligare är att i återkomsten av denna bild av ursprunglig gemenskap – stadens endräkt, Filips beroende av atenarna – se en gest som förekommer inom alla politikens relationer för att (medvetet eller omedvetet) råda bot på splittring. För som Loraux påpekar: minnet, likt i

Aeschines återberättade tal, gör det också möjligt att tänka en framtida fred via historien:

Som om nuet bara var möjligt att tänka i det förflutna, dock under förutsättningen att denna dåtid, i det åkallande som här genomförs, gör sig kvitt varje potentiellt subversivt värde för att kunna tjäna som uppbygglig modell. Att avvärja den ena genom den andra, nuet och det sedan länge passerade: detta är det politiska minnets främsta operation för att glömma ett mer närliggande förflutet.³²

Detta innebär dock att atenarnas sändebud inte var typiska annat än i att de var, såsom medborgare i staden, politiska män. Samtidigt verkar deras tal om gemenskap ha fyllt en viktig funktion både i staden och mellan städerna: att gömma den splittring som alltid hotade att återvända med full kraft.

Ambassadörens förslavade vetande

Även om det går att finna sändebud i olika former såväl inom som bortom västerlandets historia, utgör inte dessa figurer en avgränsad fråga vare sig för juridiken, retoriken eller den politiska filosofin förrän vi stiger in i renässansen. Det är först där och då som ambassadören, det vetande han besatt och de lagar och praktiker som omgärdade hans sfär, kom att intressera det framväxande moderna studiet av politiken, först i form av furstespeglar, och senare också i mer renodlade handböcker och manualer riktade till ambassadörer och suveräner. Ofta framhålls Bernard de Rosiers *Ambaxiatorum brevilogus*, utgiven 1436, som ett första exempel på denna genre. Med en blandning av juridik, egna erfarenheter och antika förebilder utgör de Rosiers text också i mångt och mycket en mall för

kommande publikationer, inte minst eftersom den ”på samma gång presenterar sig som en ambassadörsspegel, en diplomatisk manual och en vade mecum för yrkesverksamma.”³³ Denna spännvidd i ansatsen gör också att en rad i tilltal och intresse relativt disparata texter kan samsas under rubriken ”ambassadörens handbok”, då de alla på ett eller annat sätt försöker fånga denna typ, de praktiker eller de juridiska spörsmål som växer fram kring honom i samband med att allt fler furstar håller sig med fasta ambassader i Europas olika hov. Många har också hävdats att intresset för denna figur utgör ett tecken på modernitet, inte minst på grund av ambassadörernas funktion inom ramen för den då framväxande statsbyråkratin och för att de antas förkroppsliga de första antydningarna till ett modern nationalstatssystem. Detta ska framför allt visa sig i den machiavellianism som historiker menar kännetecknade tidens handboksreflektioner över ambassadören och som därmed knyter dessa till den moderna realismens framväxt.³⁴ Påståendet är således att en ny anarkisk situation inträtt på den internationella politikens spelplan, möjliggjord av att såväl påvens som kejsarens makt att diktera reglerna för furstarnas interaktioner redan hade försvagats rejält, och skulle försvagas ytterligare under de kommande århundradena. Detta utgjorde i sin tur en grogrund för ett tänkande som enbart såg till suveränens vilja och hans makt att förverkliga denna (och där ambassadören utgjorde en nyckel för det senare).³⁵ Samtidigt hämtas majoriteten av genrens formmässiga drag, som nämnts, från furstespeglarna med anor från medeltiden. Alberico Gentili, ofta utpekad som en av den internationella rättens fäder och författare till *De legationibus libri tres*, befinner sig i just denna skärningspunkt. Å ena sidan skriver han att ”[j]ag påstår därför att delegationen sprungit ur upprättandet av distinkta nationer, grundandet av kungadömen, avgränsandet av domäner och inrättandet

av handel.”³⁶ Samtidigt utgörs också boken i hög grad av levnadsråd baserade på i först hand antika källor. I kapitlet ”Ambassadören ska vara talare” kan vi exempelvis läsa:

Jag skulle vilja att ambassadörens stil liknar den som Cicero, i *De Oratore*, föreskriver filosofen: kysk, blygsam och ett slags jungfrulig oförstördhet, samt konverserande snarare än orerande. Jag skulle inte förvänta mig att vår talare överträffar Marcus Aemilius Scaurus, Catulus den yngre, Servius Sulpicius eller liknande talare. Om det finns seriositet i utläggningen kring uppdraget och i det budskap som ska levereras, om det finns en naturlig auktoritet, en återhållsamhet, om sättet att tala har en viss elegans och visdom. För att sammanfatta, om ambassadören besitter tillräckliga förmågor i värtalighet för att utföra sitt uppdrag väl, anser jag att inget mer kan krävas av honom.³⁷

Om fursten inte väljer en ambassadör med samma karaktäristika som Ciceros filosof riskerar han, enligt Gentili, att sändebudets göranden får ödesdigra konsekvenser även för suveränen själv, likt hur folket i Fokis led av Demosthenes fredsförhandlingar med Filip II.³⁸ Denna argumentationsform, som är vanligt förekommande i furstespeglarna, pekar mot en äldre logik inom det politiska tänkandet som kan spåras hela vägen tillbaka till Aristoteles.³⁹ Sällan blir detta så tydligt som just när dessa skribenter reflekterar över den typiske ambassadören. Gentili erbjuder återigen en tydlig illustration när han överväger vilka kvalifikationer som krävs av en ambassadör för att han ska kunna utföra sitt arbete väl. Han inleder här med att kritisera en viss Nikeforus (eventuellt den bysantiska kejsaren), som ska ha påstått att en ambassadör måste ha kännedom om ”alla ting och alla språk”. Gentilis svar på detta kommer i formen av en rad retoriska frågor:

För att säga sanningen om encyklopediskt vetande, vill jag fråga: Vad ska en ambassadör med hela medicinvetenskapen till? Eller med astrologin, astronomin, fysiken? I den första boken av *De inventione* påpekar Cicero att de frågor som berör våra sinnens trovärdighet, universums form och solens storlek, alla befinner sig långt från talarens fält.⁴⁰

Vad gäller den typiske ambassadören finns således en rad trådar som sammanbinder beskrivandet av denna typ med hur Cicero själv beskriver den typiska talaren i *De Oratore*:

Därför avvisar jag helt och hållet denna din vetenskap, som är alltför stum när det gäller att uttänka argument men alltför pratsam när det gäller att bedöma dem. Då tror jag att Kritolaos, som precis som du säger kom i sällskap med Diogenes, hade kunnat vara oss till större nytta i vårt värv. Han var ju en anhängare av Aristoteles, vars idéer du menar ligger nära mina. Mellan denne Aristoteles (av vars hand jag har läst både den bok där han framställde alla föregångares retoriska teorier och de arbeten vari han berättade om några av sina egna idéer i samma ämne) och de egentliga lärarna i detta fack tycker jag mig ha uppfattat den skillnaden, att den förre betraktade det som hörde till den av honom föraktade talekonsten med samma skarpsinne som han betraktat alla fenomen i naturen, medan de senare menade att endast talekonsten var värd att odla och därför ägnade sig enbart åt att behandla det ämnet, dock utan Aristoteles förstånd men – på denna enda punkt – med större praktisk erfarenhet och intresse än han.⁴¹

Denna tradition av att hänvisa till antika förebilder blir dock relativt snart föremål för kritik. Ett av de tydligaste exemplen finner

vi hos Jean Hotman, som knappt tjugo år efter publikationen av Gentilis verk skrev följande i sin *L'ambassadeur*:

Förutom detta finns det en rad andra aspekter att ta i beaktande vad gäller Ambassadörens person, av vilka jag ska ta upp några; dock inte för att skapa den perfekta ambassadörens Idé, likt Tasso, Magio, Gentili och vissa andra har försökt göra. Ty, som man har sagt ända sedan Platons *Republiken*, att Idéerna finns i himlen, är således bilden av den perfekta ambassadören sådan att det vi har föreställt oss aldrig kommer att existera bland oss människor. De vill att han ska vara teolog, astrolog, dialektiker, excellent talare, klok som Aristoteles och vis som Salomo. Men jag ska inte ge honom mer än vad han kan få del av genom praktiken och naturen.⁴²

Hotmans kritik tar dock inte bara sikte på det ideal som målas upp av dessa författare. Hans föreslagna metod framstår, i kritiken av hänvisandet till antika auktoriteter, också som ett mer modernt försök att från utsidan överblicka och kodifiera ambassadörens hela praktik. Denna, som vi skulle kunna kalla, vetenskapliga ambition, blir än mer explicit uttryckt mot slutet av samma århundrade, då Abraham de Wicquefort inleder sitt inflytelserika tvåbandsverk *L'ambassadeur et ses fonctions* med dessa ord:

Jag är väl medveten om att allt det jag kommer att kunna säga inte kommer att vara en vetenskap som har sina matematiska principer, eller vara grundad i demonstrativa bevis, på vilka man kan utforma obestridliga och ofelbara regler. Men jag tror också mig kunna reducera hela min framställning till maximer, vari något som närmar sig moralisk ofelbarhet återfinns.⁴³

Trots denna inledande osäkerhet går Wicqueforts vidare med att tala om sitt arbete i termer av en "ambassadörens vetenskap".⁴⁴ Samtidigt antyder osäkerheten en splittring i typifieringens förutsättningar: vi har å ena sidan ett modernt, vetenskapligt, subjekt som strävar mot att matematisera varje typ, och en typ, ambassadören, som inte verkar tillåta detta. Dessa två sammanstrålade ofta i handboks författaren själv i och med att han vanligen var både vetenskapsman och ett praktiserande sändebud. Vad vi möter i denna motsättning kan beskrivas med hjälp av vad Lacan, i sitt tjugonde seminarium, definierade som det vetenskapliga respektive det traditionella vetandet [*connaissance traditionnelle*]. Lacans mål med denna distinktion var inte enbart att visa hur psykoanalysen, via matematiseringen av det reella, också är en vetenskap, utan även hur denna typ av vetande skiljer sig från det han kallar det traditionella. Å ena sidan har vi ett vetenskapligt subjekt vars enda lojalitet är med kunskapens konstanta utvidgande.⁴⁵ Det finns, sedd utifrån denna position, ingenting som kan bestå bortom vetenskapens räckvidd. Det är bara en fråga om tid innan det undersökta fältet som helhet har inkorporerats i vetenskapens metaspråk. Det är inom ramen för en sådan logik som vi kan se hur drömmen om en matematiserad ambassadörskonst uppstår. Men i ambassadörens blick konfronteras detta vetande med ett fält som dels saknar de karaktäristiska som utmärker ett vetenskapligt objekt (det öppnar helt enkelt inte för den typen av matematisering), samtidigt som det i högsta grad framstår som ett verkligt (om än inte reellt) fält för vetande (ambassadören och hans förmågor spelar utan tvekan en viktig roll i suveränens styre, något dessa handboks författare tillika ambassadörer väl känner till). Vi kan också se denna problematik i hur det ännu inte existerar ett distinkt begrepp för denna praktik. I stället refereras det antingen till ambassadören som figur, till den

politiska konsten eller till konsten att förhandla. Faktum är att det dröjer fram till diplomatibegreppets uppfinnande under franska revolutionen innan någon tydlig skillnad mellan internationell och nationell politik ens upprättas.⁴⁶ Än tydligare blir dock motsättningen i hur ambassadörens blick driver många av dessa texter framåt. Hotman ger exempelvis följande råd angående suveränens val av ambassadör:

Och den franska [historien] uppmärksammar att Ludvig XI aldrig sände samma ambassadör två gånger till någon som han ville uppehålla med ord, så att i händelse av att föregångaren initierat någon skamfylld affär skulle inga effekter följa på det. Efterföljaren kunde enbart svara, och ignoransen gällande frågan skulle ge honom en ursäkt för att tjäna tid.⁴⁷

Vad som presenteras är därmed på intet sätt ett generellt vetande, utan ett som i sin specifika situation (det faktum att det nya sändebudet kan ta till en "ursäkt") syftar till att tjäna suveränens intressen. En liknande funktion har beskrivningen av den perfekta ambassadören i Antoine Pecquets *Le discours sur l'art de négocier* från 1737:

Från detta föds nödvändigheten i att en Minister också besitter alla de talanger som hör till hovet. Vilken vetenskap han än annorstädes har tillskansat sig, om han saknar något som gäller hovets plikter, följer därpå den låga åsikt och bristande tillfredsställelse som denna typ av fel ger, hinder mot genomförandet av de ting som borde ha lyckats, om förhandlaren hade haft andra talanger än byråkratens.⁴⁸

Exakt vari adelns talanger egentligen består framgår aldrig tydligt i dessa texter. Som bäst kan vi få en uppräknings av ett antal

karaktäristiska: ”En man som känner hovet är herre över sina gester, sina ögon och sitt ansikte; han är djupsinnig, ogenomtränglig; han simulerar de dåliga förhandlingarna, ler åt sina fiender, kontrollerar sitt humör, förklarar sina passioner, förnekar sitt hjärta, talar, agerar, mot sina känslor.”⁴⁹ Men dessa förblir drag utvunna ur vissa specifika omständigheter: det tas exempelvis för givet att ambassadören alltid befinner sig som representant i ett fientligt hov, att suveränen som representeras alltid är i behov av mer snarare än mindre tid, eller att en ambassadör som framgångsrikt har utfört sitt uppdrag har lyckats med detta på grund av den *je ne sais quoi* som kommer med adelns diskreta charm. Även om de beskrivs som medfödda, i det närmaste eviga, värden är det uppenbart hur dessa inte bara springer ur de europeiska hovens specifika kultur, utan också förutsätter vissa maktrelationer mellan de inblandade.⁵⁰ Således rör vi också här vid en annan av Lacans centrala poänger gällande traditionell kunskap: den ämnar alltid tjäna den han kallar mästaren, i det här fallet suveränen. Men det som avses med att tjäna fursten handlar inte uteslutande om att se till hans (politiska) intressen utan även, som Pecquet uttrycker det, att leverera suveränen den tillfredsställelse som han begär. Försöket att typifiera ambassadören och hans *savoir-faire* är således också ett försök att bemästra denna figur, att inordna den i ett system för att på så sätt säkerställa att slavens vetande producerar den tillfredsställelse som fursten eftersöker. Eller, som Jean Hotman uttrycker det: ”Så länge det är möjligt använder han orden, begreppen, argumenten och slutsatserna som givits av hans instruktioner, alltid kämpande för sin Herres vilja.”⁵¹ Pecquet uttrycker sig på ett liknande sätt när han fastställer att ”[d]en lag som Förhandlaren först bör underställa sig är att enbart vilja motta utmärkelse och förmögenhet ur handen på sin av naturen givna suverän.”⁵² Men det är också av största vikt att

detta arbete, om det ska vara effektivt, sker i det fördolda, utan att skapa någon uppståndelse, varför det är så viktigt att ambassadören kan föra sig i hovet.

Vad denna framväxande litteratur av handböcker för ambassadörer och sändebud således avslöjar är som sagt en grundläggande konflikt mellan två typer som under denna tid inte sällan bebor en och samma kropp: det vetenskapliga subjektets vilja till inventering och kategorisering av konsten att förhandla ställs mot ambassadörens tysta *savoir-faire* som, för att fylla sin funktion, måste förbli i det fördolda. Men hur kommer det sig att denna typ ska typifieras just där och då? Den rådande förklaringsmodellen inom statsvetenskapen pekar på att detta begär föds när ambassadören, denna påstått uråldriga position, under den tidiga renässansen underställs den framväxande byråkratins vilja att strukturera och kodifiera sina praktiker.⁵³ Utifrån detta antas sedan att det tar en viss tid innan den diplomatiska typen är helt etablerad och anpassad för nya omständigheter. Men samtidigt har vi sett att denna typ tillskrivs en helt annan funktion inom ramen för den atenska demokratin: här tillåter sändebudet att folkförsamlingens disparata begär förtrycks till förmån för en föreställning om ursprunglig gemenskap. Typen tjänar här en specifik form av suveränens logik. På samma sätt är det också möjligt att se hur Lacans kommentarer gällande relationen mellan mästaren och slaven kan användas för att fånga den potentiella motsättning mellan det traditionella och det vetenskapliga vetandet som hemsöker bilden av den tidigmoderna ambassadören. Men det handlar inte om att dennes konst är traditionell i betydelsen ett slags förmodernt vetande i direkt konflikt med den moderna vetenskapen. I stället utgör den ett allaredan modernt fenomen. Vad intresset för ambassadören som typ under perioden från den tidiga renässansen till den franska revolutionen – det intresse som

främst tar sig formen av den ambassadöriella handboken – därmed pekar mot är det som Eric Santner har kallat ”investiturens kris”, det vill säga ”ett sönderfallande i överförandet av symboliskt kapital” som kännetecknar moderniteten.⁵⁴ Vad vi ser är, med andra ord, ett alltigenom modernt problem som bottnar i den avgrund som separerar en konkret individ från en symbolisk identitet, men som likväl utgör förutsättningen för denna individs existens såsom ett subjekt. Det handlar, i Lacans berömda formulering, om att ”ifall en man som tror sig vara kung är vansinnig, gäller detsamma inte mindre för en kung som tror sig vara kung.”⁵⁵

Detta gap måste således på samma gång upprätthållas och övertäckas, och i den ambassadöriella handboken ser vi också ett försök att upprätta en sådan fantasi (Lacan lyfter för övrigt fram hur, inom ramen för det traditionella vetandet, det som tas för verklighet egentligen är en fantasi⁵⁶) inom vilken de olika riterna och processerna inom hovet inte bara har en tydlig mening, utan också säkerställer vissa kalkylerbara utkomster. Ambassadören blir till en figur som, i sin outtröttliga aktivitet, upprätthåller föreställningen om att suveränen är identisk med sin symboliska identitet. Men för detta krävs, som vi sett, en ambassadör med ”alla societetens rätta talanger”, och vars uppgift det är att i tysthet arbeta för suveränens njutning, ”alltid kämpandes för sin Herres vilja.” Det finns med andra ord ett slags Machiavellianism som genomsyrar dessa texter, och som kanske tydligast uttrycks av Wicquefort när han rekommenderar vad varje ambassadör bör läsa:

Jag talar här gärna om andra böcker som inte är onyttiga för ambassadören. Men jag utgår ifrån att han har sett en del av dem, och att han inte har tid att med flit ägna sig åt läsning, och inte bör välja mer än de allra nödvändigaste. [...] Man gör eventuellt

skandal av det som jag säger om hela Niccolò Machiavellis verk, att det kan vara till stor hjälp för Ambassadören.⁵⁷

Vad ambassadörens handbok fångar är således en immanent motsättning i det tidigmoderna politiska livet: å ena sidan det vetenskapliga begär som kanske bäst symboliserar investiturens kris, hur den oupphörliga dekonsekriering som alltid ämnar avtäcka alltings oundvikliga lag genom att bryta ned tinget i dess minsta beståndsdelar också förintar (och återskapar) gränsen mellan det som är och det som inte är. Samtidigt, å andra sidan, presenterar den en dröm om en svunnen tid där en figur, den absoluta monarken, var förmögen att representera gränsen mellan det mänskligt förgängliga och det gudomligt eviga. Dessa handböcker existerar därmed inom ramen för samma fantasi som Machiavelli själv gav uttryck för i *Furstens avslutningsrader*:

Må detta tillfälle inte gå förlorat, så att Italien efter så många år äntligen får se en befriare. Ord kan inte uttrycka med vilken kärlek han skulle tas emot i alla dessa provinser som har lidit under en störtflod av inkräktare – med vilket hämndbegär och med vilken okvlig lojalitet, med vilken hängivenhet, med vilka tårar!⁵⁸

Denna avslutning, som orsakat hans uttolkare mycket huvudbry, placerar även Machiavelli på den punkt där dessa två logiker korsar varandra. Han har, i stort sett fram till och med det sista kapitlet, nästan uteslutande följt realismens statsfilosofi: fursten måste hela tiden vara medveten om de olika för- och nackdelar som kommer med viktiga strategiska val samt hur man bäst anpassar sig till de alltid givna (och föränderliga) omständigheterna. Men när Italien ska befrias handlar det enbart om den bild av enighet och styrka

som förmedlas till folket. Det är i misslyckandet av båda dessa perspektiv som investiturens kris visar sig, något som också pekar mot den kris som fantasin om en absolut monark, och i förlängningen typifieringen av ambassadören, är satt att hantera – eller kanske snarare förtränga. Det handlar inte om att ambassadören under denna period får typifiera ett eget och avgränsat fält, uttryckt i de många handböcker som ska fånga hans praktik. I stället verkar typifierandet av honom spela en roll i suveränens försök att upprätthålla sin egen suveränitet. Den vetenskapliga subjektivitet som i sin vilja att kartlägga det typiska sändebudet genomgående också hamnar på kollisionkurs med en fantasi om ambassadören kommer dock slutligen att segra på den internationella politikens område. Men för det krävs inte bara en ny typ, utan också uppfinnandet av diplomatin i ljuset av en ny form av suveränitet.

Diplomatins uppfinnande

Som nämndes inledningsvis är det först i och med den franska revolutionen som vi får ett begrepp som ämnar att avgränsa den internationella politiken och ambassadörernas praktiker såsom ett eget fält. Ordet diplomati förekommer för första gången som uppslagsord i 1798 års upplaga av *Dictionnaire de l'Academie Française*, där det definieras som ”vetenskapen om relationer och intressen mellan makter.”⁵⁹ Förutom att diplomatin nu blir en vetenskap möjliggör namngivandet dessutom att detta begrepp ges en historia.⁶⁰ Men det är också möjligt att se hur en förståelse av den typ som befolkar dessa praktiker förändras när vi rör oss från ambassadören till diplomaten. I en känd passage från *The Rights of Man* från 1791 skriver Thomas Paine bland annat:

Situationen med Dr Franklin som minister från Amerika till Frankrike bör också tas med i sammanhangets sammansättning. Den diplomatiska karaktären är i sig själv samhällets smalaste sfär för en man att agera inom. Den förbjuder förbindelser via misstankens ömsesidighet; och en diplomat är ett slags atom utan kontakt, kontinuerligt repellerande och repellerad. Men detta var inte fallet med Dr Franklin. Han var inte diplomat för ett hov, utan för MÄNSKLIGHETEN.⁶¹

Paines kritik är i högsta grad tidstypisk, då revolutionärerna under den här perioden försökte etablera en motsättning mellan vad de kallade den gamla och den nya diplomatin. Den förstnämnda, som hörde till hovet, påstods styras av vad Rousseau kallade ”hovets sofist, som föredrar ett stort territorium och få fattiga och undergivna undersåtar, framför det orubbliga rike som rättvisan och lagarna ger prinsen, över ett lyckligt och blomstrande folk.”⁶² Likt Paine framhäver Rousseau att det är folkets väl och ve som ska uppta diplomatens omsorg, inte det som nyckfulla och självcenterade monarker eller diplomatikårens egennyttiga adelsmän för tillfället har för ögonen. Denna kritik kom också att bli central i den framväxande drömmen om den eviga freden, formulerad av bland andra Rousseau och Kant. Här skulle folkets blomstrande i första hand ska ske på det ekonomiska planet, och diplomatens uppdrag handlar därför om att säkerställa den marknad på vilken detta kunde ske. Det är således av denna anledning som sändebudet inte längre oavkortat kan kämpa för suveränens vilja: den enda viljans lag har förvandlats till ett fält bestående av en multitud av viljor mellan vilka förhandling alltid krävs (eftersom det nakna våldet, vilket kunde förekomma mellan monarkerna, är uteslutet inom marknadens fantasi). Rörelsen från handboksambassadören

till revolutionens diplomat innebär således också en förändring av typen: inte längre en förhandlare som agerar på suveränens uppdrag, utan en uttolkare av olika nationers, folks och individers viljor. Ytterligare en revolutionär, Gaspard Joseph Armand Ducher, beskriver träffande denna skillnad:

Den franska republikens diplomati borde vara simplare och mer lojal än despotismens, den kommer också att vara billigare: sätten på vilka det är möjligt att minska bördan på de offentliga medlen för inhusering av agenter i främmande land erbjuder sig konstant. Den gamla regimens diplomater är *präster*; deras doktrin är för de egentliga relationerna mellan folken vad teologin är för moralen [...]. Den franska republiken vanäras sig själv i detta frambringande, om hon inte avstår från varje annan politik än modets, varje annan diplomati än kommersens, det naturliga bandet mellan folken, den mest solida basen för deras välstånd, det mest kraftfulla medlet för att bibehålla eller återvinna deras politiska frihet.⁶³

Föreställningen att de diplomatiska relationerna kommer att förbättras om bara folken sätts i första rummet bygger på idén om att ett folk alltid föredrar välstånd och fred, medan furstar och monarker, för att inte tala om adelsmännen och prästerskapet, inte sällan väljer kriget framför freden av fåfänga, girighet eller andra påstått irrationella drifter. Och den typ som dessa relationer kräver är en figur som förmår upprätthålla de för det internationella samfundet gemensamma lagarna som tillerkänner varje individ friheten att söka sin egen lycka så länge detta inte gör inverkan på den andras egendom. Rollen som medlare mellan olika viljor kräver således andra förmågor och kunskaper än de som tillskrevs kungens sändebud i ambassadörens handböcker. Ernest Satow, brittisk

diplomat till Japan under slutet av 1800-talet och författare till en populär handbok om diplomatens praktiker, skriver exempelvis: ”En av diplomatens mest essentiella förmågor är att veta var den information som behövs kan finnas, hur den ska nås och tolkas kvickt och korrekt samt när den påhittigt kan användas.”⁶⁴ Den tidigare diskreta, i det närmaste onämnbare förmågan att veta vem som är tillförlitlig eller ej, vem som kan förmås agera mot sin egen suverän och vem som alltid förblir lojal, är nu utbytt mot marknadens överflöd av kunskap: det viktiga är nu att veta var kunskapen står att finna, vad siffrorna och tabellerna säger oss, samt hur denna kunskap kan brukas för att uppnå störst effekt för freden.

Efter världskrigens fasor ställs dock denna moderna diplomat, förhandlaren av olika viljor, mot en ny typ: drömmen om ’den gamla diplomatens’ återupprättande. Men vi får inte tänka oss att det här handlar om ett återupprättande av suveränens ambassadör såsom han framstod i de tidigmoderna handböckerna, alltid redo att strida för att genomdriva suveränens vilja. Den moderna diplomaten förstås fortsatt som en expert, vars roll det är att nyktert utreda situationen – att mäta styrkan och anspråken hos de inblandade parterna – och komma med en lösning som alla inblandade kan acceptera. Det handlar således snarare om en dröm om en tid innan det som kallas ”den öppna” eller ”demokratiska” diplomatin hade tagit över, där man tänkte sig att de professionella sändebuden tilläts förhandla i fred, bakom lyckta dörrar och bortom såväl den nyfikna allmänhetens som klåfingriga politikernas inblandning. Det är, med andra ord, inte en dröm om en tid när suveräner var fria att följa sina egna nycker, utan om en framtid där diplomaterna på egen hand löser problemen. Den revolutionära kritiken har således vänts upp och ned: nu har folkstyret korrumpat diplomatin, och bara en återgång till en idé om en svunnen tid kan återupprätta

diplomatens professionalitet. Harold Nicholson, vid sidan av Satow nittonhundratalets stora auktoritet på den praktiska diplomatin område, skriver exempelvis följande i sitt portalverk *Diplomacy*:

Trots att dessa bestämmelser [om öppen diplomati] i allt väsentligt utgör ett fantastiskt bålverk mot hemliga avtal eller hemlig policy, och trots att de representerar den demokratiska kontrollens verkliga stöd, kan det existerande systemet inte på något sätt ses som en slutgiltig lösning. Den är egentligen i högsta grad olämplig och ineffektiv. Det är uppenbart att hela förhandlingsprocessen kommer att överbelastas om förhandlaren på varje sida är totalt oförmögen att garantera att vadhelst han ger eller tar kommer att accepteras av landets suveräna auktoritet. Under den gamla tiden behövde den europeiska diplomatin inte, förutom vid vissa exceptionella omständigheter, ställas inför detta problem. Således, även om de nya praktikerna utgör ett stort framsteg i riktning mot ”öppna förbund” är de en fruktansvärd belastning när det kommer till förhandlingen.⁶⁵

För att skydda folket, och i slutändan freden, menar företrädare för denna föreställning att diplomaten måste ges mandat att såväl förhandla med motparter som erbjuda eftergifter som inte alltid uppskattas av den demokratiska opinionen. Men även den så kallade gamla diplomatin diplomat är också en expert som har kunskapen att ge och ta för att få till ett avtal, en förhandlare som från ett utifrånperspektiv kan överblicka hela spelplanen, värdera olika (motstridiga) begär såväl inom som mellan folken, och se till att ingen part lämnar förhandlingen så missnöjd att detta skulle hota avtalets framtid. Det är, med andra ord, en helt annan figur än den som förväntas kämpa för suveränens vilja med näbbar och klor

under renässansen. Diplomaten jobbar, som den norske statsvetaren Iver B. Neumann formulerat det, ”är, som alltid, att mediera mellan de olika aktörer som är involverade.”⁶⁶

Men med denna figur nu till fullo integrerad i den moderna politikens logik uppstår samtidigt en rad nya problem. Ett första är att bilden av den typiska diplomaten, i likhet med allt annat som tidigare hade framstått som fast och beständigt, upplöses: inte bara att diplomaten kan få ett prefix (sport-, celebritets-, vetenskaps- och till och med den oxymoroniska militärdiplomaten),⁶⁷ det vill säga att rollen som medierande mellanled inte längre är vikt åt ambassadören och de allsköns ceremonier som redan under det traditionella vetandet introducerades för att stabilisera detta fält. I stället öppnar varje möte dörren för ytterligare ett diplomatiskt möte. Denna fantasi uttrycks med all önskvärd tydlighet i Netflix-serien *The Diplomat*, skapad av tidigare *The West Wing*-producenten Debora Cahn. I den värld av internationella relationer som målas upp är de fasta ritualerna eller givna kommunikationsvägarna blott en charad som seriens huvudperson, USA:s nytillträdde (och något ovilliga) ambassadör till Storbritannien Kate Wyler, måste följa. Hennes uppdrag består snarare i att försöka navigera mellan olika egentliga (och ibland informella) maktspelare med målet att säkra freden och avvärja det krig som hotar efter en raketattack mot ett brittiskt hangarfartyg i Persiska viken. Som diplomat ligger hennes styrka i att hon, med en bakgrund som operativ snarare än ceremoniell agent inom den internationella politiken, vet att det sällan är ansiktet utåt som kommer med de politiska idéerna och sätter agendan för förhandlingen. I stället handlar det för ambassadören om att konstant läsa mellan raderna när seriens klumpigt utformade karikatyrer av Boris Johnson och Joe Biden talar, och där syftet är att avgöra vems ord som sägs (och vem som därmed utgör

förhandlingens egentliga motpart, allt medan statens offentliga ansikten kan ledas runt i trädgården). ”Talk to everyone” som hennes make Hal, också han en slug veteran och tidigare ambassadör, formulerar sig i det tal han framför till medlemmarna av Chatham House under seriens dramatiska klimax. Denna bild av mänsklig interaktion – ett slags generaliserad version av misstankens hermeneutik – universaliseras i serien till den grad att diplomaten, såsom figur, till fullo förkroppsligar ett mellanvarande som kännetecknar den mänskliga subjektiviteten som sådan. Alltid ur led, alltid fast i en härva av motstridiga lojaliteter och viljor som på samma gång avgränsar och utgör grunden för denna figurs existens. Harold Nicholson fångar på många sätt denna förutsättning och begränsning för diplomaten som en förhandlingens expert:

Den professionella diplomaten styrs av ett flertal olika, ibland även motstridiga, lojaliteter. Han måste vara lojal med sin egen suverän, regering, minister och sitt utrikesdepartement; han måste vara lojal med sin egen stab; han måste visa en viss sorts lojalitet till det diplomatiska samfund i huvudstaden där han befinner sig; han måste vara lojal med den lokala brittiska kolonin och dess kommersiella intressen; och han måste visa en annan form av lojalitet till det styre hos vilket han är ackrediterad och till den minister med vilken han förhandlar.⁶⁸

En sådan beskrivning av situationen leder inte sällan till slutsatsen att det diplomatiska uppdraget i slutändan är omöjligt: inte nog med att det alltid finns potentiellt ytterligare en motstridig lojalitet, en underliggande vilja som diplomaten misslyckats med att ta i beaktning. Att sammanjämka det oöverblickbara nätverket av viljor och begär som måste tillfredsställas för att rädda freden framstår

i praktiken som en omöjlig mission. Lägg därtill den konstanta närvaron av ett diffust hot utifrån – i *The Diplomat* i form av Rysslands många oberäkneliga och destruktiva legoknektsarméer – och det är lätt att förstå alla som i dag förklarar diplomatin död och begravnen. Detta är också den inledande tesen i Hal Wylers tal. Samtidigt är denna bild av diplomatins impotens, som vi redan vet, bara första delen av diplomatens fetischerande fantasi. Det är därför, som Hal Wyler också formulerar det i framförandets dramatiska vändpunkt, ”diplomacy doesn’t work ... until it does”.

Den typiska diplomaten?

I motsats till de rådande föreställningarna om diplomatins sammanhängande historia visar denna undersökning av sändebudet som typ prov på en historia av brytpunkter. Inte för att det skulle saknas typiska sändebud genom historien, utan att rollen denna figur fyller för suveränen förändras i och med förändringarna i den suveräna logiken. Samtidigt är det just den suveräna logiken som ser ut att ha format dessa typer som ett svar på ett problem, oavsett om det är avsaknaden av en ursprunglig gemenskap, en kris i investituren eller marknadens inneboende våld. Att därmed söka diplomatins ursprung i den historiska uppkomsten av ett eller flera objekt (såsom fasta ambassader, anarkiskt organiserade nationalstater eller formaliserat förhandlande) kan lätt förvandlas till en exercis i att hitta det som begäret redan fastställt (innan vi oundvikligen upplever en besvikelse i det som vi funnit, och därmed återigen försöker att ytterligare nyansera bilden av diplomatins historia). Vad handböckernas och de antika talens typer därmed kan lära oss – ställda i relief mot den moderna diplomatiska typen – är den historiska specificitet som präglar frågan om det vi i dag kallar diplomati.

Även om ett försök att skapa en ambassadörens vetenskap påbörjas redan under 1600-talet, approcherar detta vetande samtidigt ett objekt, den typiske ambassadören, som inte kan underställas ett sådant vetande. Det är inte förrän denna typ förvandlats till en personifiering av marknadens rationella logik som den också till fullo kan kartläggas av vetenskapen. Vad vi därmed möter i de olika fantasierna om en klassisk diplomati (oavsett om det är den franska revolutionens kritik eller efterkrigstidens upphöjande av denna typ) är ett retroaktivt naturaliserande av en alltigenom modern figur, en rörelse som också stärks i och med att man under samma period har intresserat sig alltmer för diplomatins egen historia. För en ambassadör, såsom han framställs i en tidigmodern handbok, existerar ingen lojalitetskonflikt mellan begäret för fred och suveränens begär: han var blott lojal eller illojal med sin furste. Det var heller aldrig upp till ambassadören att väga viljor mot varandra för att uppnå den bästa lösningen, utan blott att genomdriva suveränens vilja med alla till buds stående medel. Den moderna diplomaten, å sin sida, är typisk för den moderna diplomatin i det att han intar samma medierande roll som staten är tänkt att ha på den inhemska marknaden. Att vara ett typiskt sändebud kännetecknas därmed i första hand av att svara mot ett för suveräniteten specifikt historiskt problem.

Litteratur

- Aeschines. "On the Embassy". I *Aeschines*, översatt av Christopher Carey, 88–158. Austin, TX: University of Texas Press, 2000.
- Anderson, M. S. *The Rise of Modern Diplomacy: 1450–1919*. London: Longman, 1993.
- Belissa, Marc. "De la critique de 'l'art de négociier' à l'apprentissage de la 'politique': mort du 'bon ambassadeur' et apparition du 'diplomate' (c. 1750–c. 1830)". I *De l'ambassadeur: les écrits relatifs à l'ambassadeur et*

à l'art de négociier du Moyen Âge au début du XIXe siècle, red. S. Andretta, S. Péquignot, och J.-C. Waquet, 523–58. Rome: École française de Rome, 2015.

- . "La diplomatie et les traités dans la pensée des Lumières: 'négociation universelle' ou 'école du mensonge'". *Revue d'histoire diplomatique* 113 (1999): 291–317.
- Bély, Lucien. "La naissance de la diplomatie moderne". *Revue d'histoire diplomatique* 3 (2007): 271–94.
- Black, Jeremy. *A History of Diplomacy*. London: Reaktion Books, 2011.
- Bull, Hedley. *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*. 3. ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007.
- Callières, François de. *De la manière de négociier avec les souverains: De l'utilité des négociations, du choix des Ambassadeurs et des Envoyez, et des qualitez nécessaires pour réussir dans ces emplois*. Amsterdam: La compagnie, 1716.
- Cicero, Marcus Tullius. *Om talaren: Andra boken*. Översatt av Birger Bergh och Anders Piltz. Åstorp: Retorikförlaget, 2009.
- Constantinou, Costas M. *On the Way to Diplomacy*. Minneapolis, Minn.: University of Minnesota Press, 1996.
- Constantinou, Costas M., Pauline Kerr, och Paul Sharp [red.]. *The SAGE Handbook of Diplomacy*. Los Angeles, Calif.: SAGE Publications Ltd, 2016.
- Craigwood, Joanna. "Sidney, Gentili, and the Poetics of Embassy". I *Diplomacy and Early Modern Culture*, red. Robyn Adams, Rosanna Cox, och Lisa Jardine, 82–100. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2011.
- Der Derian, James. *On Diplomacy: A Genealogy of Western Estrangement*. Oxford: Blackwell, 1987.
- Ducher, Gaspard Joseph Amand. *Acte de navigation, avec ses rapports, au commerce, aux finances, à la nouvelle diplomatie des française*. Paris: Impr. Nationale, 1794.
- Foucault, Michel. *Styrandet av sig själv och andra: Collège de France 1982–11983*. Översatt av Karl Lydén. Hägersten: Tankekraft Förlag, 2015.
- Gentili, Alberico. *De Legationibus: Libri tres*. London: Excudebat Thomas

- Vautrollerius, 1585.
- Gilli, Patrick. "Bernard de Rosier et les débuts de la réflexion théorique sur les missions d'ambassade". I *De l'ambassadeur: les écrits relatifs à l'ambassadeur et à l'art de négocier du Moyen Âge au début du XIXe siècle*, red. Andretta, S. Péquignot, och J.-C. Waquet, 187–98. Rome: École française de Rome, 2015.
- Gorgis, Mirey. *Allt är våld! En undersökning av det moderna våldsbegreppet*. Uppsala: Litteraturvetenskapliga institutionen, 2022.
- Hotman, Jean. *L'ambassadeur*. [Okänd]: [Okänd], 1603.
- Jones, C. P. *Kinship Diplomacy in the Ancient World*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1999.
- Jönsson, Christer, och Martin Hall. *Essence of Diplomacy*. London: Palgrave Macmillan, 2005.
- Kant, Immanuel. *Om den eviga freden*. Översatt av Alf W. Johansson. 2:a uppl. Göteborg: Daidalos, 2018.
- Keens-Soper, Maurice. "Callières". I *Diplomatic Theory from Machiavelli to Kissinger*, 106–24. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2002.
- La Bruyère, Jean de. *Les caractères: Tome I*. Paris: Larousse, 1921.
- Lacan, Jacques. *Le séminaire, livre XX: Encore, 1972–1973*. R. Jacques-Alain Miller. Paris: Éditions du Seuil, 1975.
- . "Propos sur la causalité psychique". I *Écrits I: Nouvelle édition*, 150–92. Paris: Éditions de Seuil, 1999.
- Langhorne, Richard. "Alberico Gentili on Diplomacy". *The Hague Journal of Diplomacy* 4, nr 3 (2009): 307–18. <https://doi.org/10.1163/187119109X455928>.
- Loroux, Nicole. *La cité divisée: l'oubli dans la mémoire d'Athènes*. Paris: Payot, 1997.
- Machiavelli, Niccolò. *Fursten*. Översatt av Paul Enoksson. Stockholm: Atlantis, 2012.
- Mattingly, Garrett. *Renaissance Diplomacy*. London: Jonathan Cape, 1955.
- Neumann, Iver B. *Diplomatic Sites: A Critical Enquiry*. London: Hurst & Company, 2013.
- Nicolson, Harold. *Diplomacy*. London: Oxford University Press, 1939.
- Numelin, Ragnar. *The Beginnings of Diplomacy: A Sociological Study of Intertribal and International Relations*. London: Oxford University Press, 1950.
- Paine, Thomas. "Rights of Man". I *Peter Linebaugh Presents Thomas Paine: Common Sense, Rights of Man and Agrarian Justice*, red. Jessica Laurel Kimpell, 61–169. London: Verso, 2009.
- Patterson, Lee E. "Strabo, Local Myth, and Kinship Diplomacy". *Hermes* 138, nr 1 (2010): 109–18. <https://doi.org/10.25162/hermes-2010-0007>.
- Pecquet, Antoine. *Discours sur l'art de négocier*. Paris: Chez Nyon fils, 1737.
- Pernot, Laurent. *Epideictic Rhetoric: Questioning the Stakes of Ancient Praise*. Austin, TX: University of Texas Press, 2015.
- Queller, Donald E. *The Office of Ambassador in the Middle Ages*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1967.
- Rousseau, Jean-Jacques. "Projet de paix perpétuelle". I *Collection complète des oeuvres, vol. 12*. 1761. Genève: Á Genève, 1789.
- Santner, Eric L. *The Royal Remains: The People's Two Bodies and the Endgames of Sovereignty*. Chicago, Ill.: University of Chicago Press, 2011.
- Satow, Ernest. *A Guide to Diplomatic Practice, Vol. I*. Cambridge, Mass.: Cambridge University Press, 2011.
- Sharp, Paul. *Diplomatic Theory of International Relations*. Cambridge, Mass.: Cambridge University Press, 2009.
- Stagnell, Alexander. *Diplomacy and Ideology: From the French Revolution to the Digital Age*. London: Routledge, 2020.
- Teschke, Benno. *The Myth of 1648: Class, Geopolitics, and the Making of Modern International Relations*. London: Verso, 2003.
- Waquet, Jean-Claude. "Les écrits relatifs à l'ambassadeur et à l'art de négocier: 'un genre de riconoscibile omogenità'?" I *De l'ambassadeur: les écrits relatifs à l'ambassadeur et à l'art de négocier du Moyen Âge au début du XIXe siècle*, red. S. Andretta, S. Péquignot, och J.-C. Waquet, 9–32. Rome: École française de Rome, 2015.
- Watson, Adam. *Diplomacy: The Dialogue Between States*. London: Eyre

Methuen, 1982.
Wicquefort, Abraham de. *L'ambassadeur et ses fonctions*. Köln: Chez Pierre Marteau, 1715.
Wight, Martin. *Systems of States*. Red. Hedley Bull. Leicester: Leicester University Press, 1977.

Detta arbete är finansierat av Vetenskapsrådet [ref. nr.: 2021-00299VR].

Noter

- 1 Diodorus Siculus, *Bibliotheca Historica*, XII.53.1.
- 2 Det sägs att Aristofanes, i pjäsen *Acharnerna*, hänvisar till de tjugo skeppen som Gorgias säkrat när han beskriver hur atenarna lurats av främlingar, och att författaren sedan fått lida för att han försökt hjälpa det atenska folket.
- 3 Se Dionysos från Halikarnassos, *De Lysia*, 3 och Diodorus Siculus, *Bibliotheca Historica*, XII, 53.3.
- 4 Filostratos, *Brev*, 257.2–7.
- 5 Jean-Jacques Rousseau, ”Projet de paix perpétuelle”, i *Collection complète des oeuvres*, vol. 12 (1761, Genève: À Genève, 1789), 594.
- 6 För en längre genomgång av denna föreställning, se Alexander Stagnell, *Diplomacy and Ideology: From the French Revolution to the Digital Age* (London: Routledge, 2020), 48–67. Denna myt utgör också utgångspunkt när historiker och statsvetare försökt spåra olika företeelser inom den samtida diplomatin (skyddandet av sändebud, upprättandet av diplomatiska avtal, användandet av språkrör etc.) tillbaka till dess uppfinnande under olika historiska epoker, se t.ex. Ragnar Numelin, *The Beginnings of Diplomacy: A Sociological Study of Intertribal and International Relations* (London: Oxford University Press, 1950); James Der Derian, *On Diplomacy: A Genealogy of Western Estrangement* (Oxford: Blackwell, 1987); Jeremy Black, *A History of Diplomacy* (London: Reaktion Books, 2011).
- 7 Se t.ex. M. S. Anderson, *The Rise of Modern Diplomacy: 1450–1919* (London: Longman, 1993); Lucien Bély, ”La naissance de la diplomatie moderne”, *Revue d'histoire diplomatique* 3 (2007): 271–294.; Benno

Teschke, *The Myth of 1648: Class, Geopolitics, and the Making of Modern International Relations* (London: Verso, 2003); Martin Wight, *Systems of States*, red. Hedley Bull (Leicester: Leicester University Press, 1977).

8 Se t.ex. Donald E. Queller, *The Office of Ambassador in the Middle Ages* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1967).

9 Se t.ex. Black, *A History of Diplomacy*; Der Derian, *On Diplomacy*; Paul Sharp, *Diplomatic Theory of International Relations* (Cambridge, Mass.: Cambridge University Press, 2009).

10 Se Stagnell, *Diplomacy and Ideology*, 48–67.

11 Jean Hotman, *L'ambassadeur* ([Okänd]: [Okänd], 1603), 2.

12 Se t.ex. C. P. Jones, *Kinship Diplomacy in the Ancient World* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1999).

13 Demosthenes, *Den falska ambassaden*, 342.5.

14 Se t.ex. Aristoteles, *Politiken*, 5.1304a och Euripides, *Hippolytus*, 200–01.

15 Ett exempel är Cicero, se *Brutus*, 50–55 och *De haruspicum responsis*, 160–61.

16 Se t.ex. Costas M. Constantinou, *On the Way to Diplomacy* (Minneapolis, Minn.: University of Minnesota Press, 1996), 113; Christer Jönsson och Martin Hall, *Essence of Diplomacy* (London: Palgrave Macmillan, 2005), 119; Adam Watson, *Diplomacy: The Dialogue Between States* (London: Eyre Methuen, 1982), 94.

17 Tacitus, *Annales*, 3.63. Detta var en del av romarnas mer generella kritik av grekernas förkärlek för epideiktiska tal, se också Laurent Pernot, *Epideictic Rhetoric: Questioning the Stakes of Ancient Praise*, (Austin, TX: University of Texas Press, 2015), 75–76. Grekernas förkärlek för att tala först och handla sedan hyllas också ofta, bland annat i inledningen till *Rhetorica ad Alexandrum*, 1420b.

18 Menander Rhetor, *Epideiktikens genreindelning*, 423.6–15. Vi ser liknande föreställningar om vänskapens vikt för ambassadören i ett fiktivt exempel i *Rhetorica ad Alexandrum*, 1430a.

19 Se t.ex. Jones, *Kinship Diplomacy in the Ancient World*, 36–49.

20 Jones, *Kinship Diplomacy in the Ancient World*, 27–49; Lee E. Patterson, ”Strabo, Local Myth, and Kinship Diplomacy”, *Hermes* 138,

nr 1 (2010): 109–18, <https://doi.org/10.25162/hermes-2010-0007>.

21 Nicole Loraux, *La cité divisée: l'oubli dans la mémoire d'Athènes* (Paris: Payot, 1997), 28.

22 Nicole Loraux, *La cité divisée*, 20.

23 Såsom vi finner det uttryckt i Isokrates så kallade ”hymn till logos” i inledningen till *Nikokles, eller cypriotererna*, 3.6.

24 Fenomenet diskuteras mer utförligt av Mirey Gorgis i *Allt är våld! En undersökning av det moderna våldsbegreppet* (Diss. Uppsala: Litteraturvetenskapliga institutionen, 2022), 114–17.

25 Michel Foucault, *Styrandet av sig själv och andra: Collège de France 1982–1983*, övers. K. Lydén (Hägersten: Tankekraft Förlag, 2015), 201–2.

26 Aeschines, *Om ambassaden*, 12.

27 Demosthenes, *Om den falska ambassaden*, 250.

28 Aeschines, *Om ambassaden*, 171–75.

29 Aeschines, *Om ambassaden*, 25.

30 Se t.ex. Aeschines, ”On the Embassy”, i *Aeschines*, övers. C. Carey (Austin, TX: University of Texas Press, 2000), n. 50.

31 Se t.ex. Jones, *Kinship Diplomacy in the Ancient World*, 132–36.

32 Loraux, *La cité divisée*, 265.

33 Patrick Gilli, ”Bernard de Rosier et les débuts de la réflexion théorique sur les missions d’ambassade”, i *De l’ambassadeur: les écrits relatifs à l’ambassadeur et à l’art de négocier du Moyen Âge au début du XIXe siècle*, red. S. Andretta, S. Péquignot, och J.-C. Waquet (Rome: École française de Rome, 2015), 188.

34 Se t.ex. Hedley Bull, *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*, 3. ed. (Basingstoke: Palgrave, 2007), 34–36; Watson, *Diplomacy: The Dialogue Between States*, 92–93.

35 Richard Langhorne, ”Alberico Gentili on Diplomacy”, *The Hague Journal of Diplomacy* 4, nr 3 (2009): 316–17, <https://doi.org/10.1163/187119109X455928>; Maurice Keens-Soper, ”Callières”, i *Diplomatic Theory from Machiavelli to Kissinger* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2002), 112.

36 Alberico Gentili, *De Legationibus: Libri tres* (London: Excudebat Thomas Vautrollerius, 1585), 37.

37 Gentili, *De Legationibus* 103.

38 Gentili, *De Legationibus* 99. Gentili hänvisar här till hur Fokis, efter den Filokratiska freden mellan Aten och Filip II, befann sig utelämnat till den makedonska armén. Demosthenes berättar om hur stadsborna flydde eller förslavades när Fokis, som tidigare varit Atens allierade, nu lämnades utan försvar. Vad Gentili eventuellt missar, åtminstone om man ska tro Demosthenes själv, är att han varnade atenarna just för denna fara, men att folkförsamlingen i stället valde att lyssna till Aeschines lugnande ord. Se *Den falska ambassaden*, 53–60.

39 Joanna Craigwood, ”Sidney, Gentili, and the Poetics of Embassy”, i *Diplomacy and Early Modern Culture*, red. Adams, Cox, och Jardine (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2011), 82–100; Jean-Claude Waquet, ”Les écrits relatifs à l’ambassadeur et à l’art de négocier: ’un genre de riconoscibile omogenità?’” i *De l’ambassadeur: les écrits relatifs à l’ambassadeur et à l’art de négocier du Moyen Âge au début du XIXe siècle*, red. S. Andretta, S. Péquignot, och J.-C. Waquet (Rome: École française de Rome, 2015), 11–12.

40 Gentili, *De Legationibus*: Libri tres, 94.

41 Marcus Tullius Cicero, *Om talaren: Andra boken*, övers. B. Bergh och A. Piltz (Åstorp: Retorikförlaget, 2009), 68–69.

42 Hotman, *L’ambassadeur*, 11–12.

43 Abraham de Wicquefort, *L’ambassadeur et ses fonctions* (1682; Köln: Chez Pierre Marteau, 1715), 2.

44 de Wicquefort, *L’ambassadeur et ses fonctions*, 80, 96. Liknande ambitioner uttrycks av såväl Callières som Pecquet, se François de Callières, *De la manière de négocier avec les souverains: De l’utilité des négociations, du choix des Ambassadeurs et des Envoyez, et des qualitez nécessaires pour réussir dans ces emplois* (Amsterdam: La compagnie, 1716), 4.

45 Wicquefort lovar exempelvis att presentera ambassadören och hans funktioner med ”ordning och metod”, se *L’ambassadeur et ses fonctions*, 1. Han hämtar också uttryckligen inspiration från såväl Bacon som Descartes. Även Callières är säker på att en ”förhandlingens vetenskap [la science de la negociation]” består i att bruka alla nödvändiga medel för att övertyga, se *De la manière de négocier avec les souverains*, 4–5.

- 46 Se Stagnell, *Diplomacy and Ideology*, 58–59.
- 47 Hotman, *L'ambassadeur*, 92–93.
- 48 Antoine Pecquet, *Discours sur l'art de negocier* (Paris: Chez Nyon fils, 1737), xviii.
- 49 Jean de La Bruyère, *Les caractères: Tome I* (1696; Paris: Larousse, 1921), 171.
- 50 Se t.ex. Marc Belissa, "La diplomatie et les traités dans la pensée des Lumières: 'négociation universelle' ou 'école du mensonge'", *Revue d'histoire diplomatique* 113 (1999): 295–96.
- 51 Hotman, *L'ambassadeur*, 51. Callières pekar ut samma sak, se *De la manière de négocier avec les souverains*, 16–18.
- 52 Pecquet, *Discours sur l'art de negocier*, 21.
- 53 Jfr Anderson, *The Rise of Modern Diplomacy*; Bély, "La naissance de la diplomatie moderne"; Garrett Mattingly, *Renaissance Diplomacy* (London: Jonathan Cape, 1955); Queller, *The Office of Ambassador in the Middle Ages*.
- 54 Eric L. Santner, *The Royal Remains: The People's Two Bodies and the Endgames of Sovereignty* (Chicago, Ill.: University of Chicago Press, 2011), 139.
- 55 Jacques Lacan, "Propos sur la causalité psychique", i *Écrits I: Nouvelle édition* (1966; Paris: Éditions de Seuil, 1999), 170.
- 56 Jacques Lacan, *Le séminaire, livre XX: Encore, 1972–1973*, red. J.-A. Miller (Paris: Éditions du Seuil, 1975), 165.
- 57 de Wicquefort, *L'ambassadeur et ses fonctions*, 83.
- 58 Niccolò Machiavelli, *Fursten*, övers. P. Enoksson (Stockholm: Atlantis, 2012), 141.
- 59 "Diplomatie," i *Dictionnaire de l'Académie française. Tome premier: A–K* (Paris: Chez J. J. Smits et Cinquème Imp-Lib, 1798), 426.
- 60 För en mer omfattande diskussion av denna historias tillblivelse, se Stagnell, *Diplomacy and Ideology*.
- 61 Thomas Paine, "Rights of Man", i *Peter Linebaugh Presents Thomas Paine: Common Sense, Rights of Man and Agrarian Justice*, red. J. Laurel Kimpell (1791; London: Verso, 2009), 119.
- 62 Rousseau, "Projet de paix perpétuelle", 594.
- 63 Gaspard Joseph Amand Ducher, *Acte de navigation, avec ses rapports, au commerce, aux finances, à la nouvelle diplomatie des française* (Paris: Impr. Nationale, 1794), 23.
- 64 Ernest Satow, *A Guide to Diplomatic Practice, Vol. I* (1917; Cambridge, Mass.: Cambridge University Press, 2011), 79.
- 65 Harold Nicolson, *Diplomacy* (London: Oxford University Press, 1939), 89.
- 66 Iver B. Neumann, *Diplomatic Sites: A Critical Enquiry* (London: Hurst & Company, 2013), 6.
- 67 Alla dessa förmodade former av diplomati har exempelvis fått egna uppslag i Costas M. Constantinou, Pauline Kerr, och Paul Sharp [red.], *The SAGE Handbook of Diplomacy* (Los Angeles, Calif.: SAGE Publications Ltd, 2016).
- 68 Nicolson, *Diplomacy*, 122–23.